

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Apologia (argumentum)

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

Etionemque inesse, eosque solos studio dignos existimat: iudicatque sermones huiusmodi filios suos legitimos esse uocandos, eum ante omnia qui ipsi inest, si modo sit inuentus, de inde quicumque ex hoc foetu filij, fratresque, uel in ipsius, uel in alijs aliorum mentibus, sicut decet, nati sunt, reliquos autem omnes postponit: hic uir, inquã, talis o Phædre, uidetur esse, quales esse nos exoptaremus. PHAE. Equidem ut dicis, cupio profusus, & uoto precor. SOC. Sed hæc iam satis à nobis de arte dicendi, quasi ludentibus dicta sint. Quare Lysia dicas, nos ad nymphæ fontem Musarumque cœtum profectos, sermones quosdam audisse, qui dicere iusserunt Lysia, cæterisque orationum scriptoribus, Homero præterea, & si quis alius nudam poesim, uel cantu exornatam composuit, Soloni postremo, & omnibus qui ciuiles institutiones literis mandauerunt: quod si ueritatis conscijs talia composuerunt, possuntque sua in discussionem tracta defendere, ac dicendo efficere, ut præ uerbis scripta uiliscant, non utique ab his quæ calamo luserunt, sed ab illis potius quæ serio excogitarunt, cognominandi uidentur. PHAE. Quæ nam cognomina, & quo pacto accommodas? SOC. Sapientis cognomen, o Phædre, magnum soli Deo conuenire uidentur. Philosophi uero, aut similis alicuius cognomine eiusmodi uiros quales modo descripsimus, conuenientius modestiusque nuncuparemus. PHAE. Certe non dedecet. SOC. Eum igitur qui nulla habet in se præstantiora his quæ conscripsit, & sursum deorsumque reuertens, diuturna emendatione addendo uel subtrahendo composuit, iure poetam uel orationum legum uel scriptorem cognominabis? PHAE. Quid nisi? SOC. Hæc itaque amico referas tuo. PHAE. Tu uero quid facies? nec enim amicus tuus prætermittendus.

SOC. Quis iste? PHAE. Isocratem probum, inquã. Quid illi nunciabis? o Socrates. Quem esse dicemus? SOC. Iuuenis adhuc Isocrates est, o Phædre. Quid autem de illo præferam, non præteribo. PHAE. Quidnam? SOC. Videtur mihi præstantiori ingenio esse, quàm Lysiam sua scripta demonstrent. Præterea moribus generosioribus præditus. Quam obrem nihil mirum putarim, si crescentibus annis in arte dicendi cui nunc incumbit, magis quàm uiri pueris, omnibus qui eloquentiæ unquam se tradiderunt, excellat, atque his etiam studijs non contentus, ad maiora diuiniore quodam instinctu feratur. Inest enim, o amice, ex ipsa natura philosophia quædam illius ingenio. Hæc ergo ab his dijs accepta, Isocrati mihi dilectissimo nuncio. Tu illa Lysie tibi charissimo. PHAE. Ita fiet. Sed abeamus hinc cum æstus non nihil iam efferbuerit. SOC. Vota prius his facienda sunt quàm abeamus. PHAE. Quid nisi? SOC. O amice Pan, & alij omnes qui locum hunc colitis dij, date mihi ut pulcher intus efficiar: & quæcumque extrinsecus habeo intrinsecis sint amica. Diuitem autem sapientem solum existimem. Tantum uero mihi sit auri, quantum nec ferre, nec ducere queat alius, nisi uir temperans. Nunquid aliud orandum censes? o Phædre: mihi enim satis est precatum. PHAE. Mihi quoque eadem opta. Amicorum enim communia omnia. SOC. Abeamus.

ARGUMENTVM MARSILII IN
APOLOGIAM.

ANTIQUORUM Theologi in tres diuisi sunt sectas. Alij quidem demonibus solum sacrificabant, diffidentes, ut arbitror, uota hominum ad cœlestia peruenire. Alij uero cœlestia quoque colebant, putantes illa non uiuere solum atque intelligere, sed etiam radijs suis circumspicere cuncta atque audire, ideoque tam sacrificiorum ritus ab eis prospici, quàm supplicium laudes precesque exaudiri: uerumtamen animorum in corporibus his uiuentium uota, ad deos illos qui nullum cum corporibus commercium habeant, peruenire non posse. Alij denique hos ipsos deos in primis uenerabantur iudicantes à summis rerum causis effectus omnes etiam humanos tam cognitiõe quàm uirtute perfectissime contineri. Deos uero uocabant tum uisibiles, id est, cœlestes, tum inuisibiles, id est, supercœlestes, quos nostri uocant angelos, & ipsi deos quasi proximos summi Dei contemplatores atque ministros. Præterea triplicem hi prouidentiam esse putant. Vniuersalem quidem in Deo, per quam omnibus omnia prospiciat atque præbeat. Minus uero in dijs uniuersalibus, per quam omnibus quidem consulant, non omnia tamen munera, sed quædam omnibus exhibentes. Particularem denique in demonibus, qua uidelicet quædam quibusdam iam largiantur. Et demones quidem in totidem distribuunt ordines, quot in cœlo sunt stellæ, ut alij Saturnij sint, alij Iouiales, alijque similiter. Cunctos autem ordines et in igne collocat, sed igne a ratione, & in aere puro, sed a ratione aërea, & in aere crasso, a ratione uidelicet aquea. Hos

aqueos

aqueos arbitratur alios alijs speciebus uiuentiu praesidere, sensualiq; et uegetali ubique natura fauere. Quos Plato inquit, statim ab initio malorum plurimis uoluptatem immiscuisse. Aereos autem demones rationali potius fauere potentiae, eamq; a uegetali sensualiq; natura quodammodo segregare. Igneos tandem discursum rationis ad sublimiora contemplanda conuertere. Atque hoc pacto uoluptuose uitae demones aqueos, actiua aereos, contemplatiua igneos dominari. Cum uero deos immortales atque impatibiles arbitrentur, homines uero mortales atq; patibiles, demones omnes quidem affectu patibiles, superiores uero mediosq; etiā immortales, infimos uero longeuos. Praeterea in omnibus affectus erga corporea collocant: sed in primis secundum quendam tranquilla prouidentiae morem: in secundis humanos quidem, sed moderatos: in tertijs ad perturbationes nostras iam declinantes. Item demones alios naturales ab initio constitutos, alios peregrinos, scilicet hominum animos in aerea translatos corpora, hominesq; ea qua antea consueuerant ratione curantes. Praeterea alijs demones plagis terrae maioribus, alios angustioribus urbibusq; praesse. Quosdam etiam homines singulos gubernare, quos animae labentes in corpus fuerint pro uitae electione sortite, deinceps electae uitae duces & exploratores & iudices. Proinde animas hominum alias Saturniorum demonum, alias Iouialium, alias aliorum tum siderum, tum demonum naturis accommodari. Corporum quoque nostrorum complexiones simili quadam ratione distingui. Animalia item & plantas, metallaq; & lapides ad siderum similiter demonumq; uarietatem inter se natura discerni, ut alia inter haec solaria sint, alia uero lunaria, ceteraq; similiter. In his quae diximus, Platonici omnem sacrificiorum, oraculorum, diuinationum uim consistere arbitrantur. Profecto & ipse Plato antiquiores theologos imitatus, & Platonici omnes oraculorum historiam ubiq; tanquam ueram accipiunt, rationibusq; confirmant. Mitto quantam his in Phaedro adhibeat fidem, quantam & in Timaeo, in Phaedro quidem humanam sapientiam praeter illa quae ab oraculis fuerunt diuinis habetur nihili pendens: in Timaeo autem dicens eatenus a philosopho de rebus diuinis affirmandum esse, quatenus diuinis oraculis confirmetur. Mitto quam plurima apud Platonem similia. certe in Apologia totam Socratis sui defensionem ab oraculis uaticinijsq; auspiciatur: immo uero, quod maximum est, totam Socratis & sapientissimi & iustissimi uitam asserit tum ad Apollinis oraculum, tum ad sui cuiusdam demonis uaticinium institutam. Si quaeras qualis Socratis demon fuerit, respondebitur igneus, quoniam ad contemplationem sublimium erigebat. Item Saturnius, quoniam intentionem mentis quotidie mirum in modum abstraherebat a corpore. Attributus quoque ab initio, non acquisitus. Nam sibi a puero dicit aspirauisse. Non prouocabat unquam, quia non Martius: sed saepe ab actionibus reuocabat, quia Saturnius. Item non adhibebat calcaria uiro satis per se ad honesta propenso, sed cohibebat freno, ubi in eligendis ad finem uis ob coniecturarum fallaciam posse decipi uideretur. Aspirabat menti, ostenta oculis, uoces auribus suggererat. Sed quibus oculis, atq; auribus? uisui uidelicet atque auditui, qui per omne aeduntur corpus aethereum sub manifesto hoc corpore latens. Poterat autem Socrates per aethereos sentire sensus, ab elementalibus sensibus se facile seuoans. Ostensa cernebat per eisdem sensus & somnians pariter atque uigilans. Similiter Auicenna probat prophetas angelorum & species cernere, & uoces audire. At cur Socrates pauciq; similes demonem suum animaduertunt? Quoniam pauci uel genitura, uel disciplina demonici sunt, plures humani, plerique ferini. Cur item alios demonem, alios deum uocat? Quia sublimis demonem Socratem quasi Dei interpretis nuncijs quae afflabat. Sed nunquid ipsum Socratis intellectum possumus demonem nuncupare? Possumus certe. Nam Timaeus inquit, Deum nobis supremam animi partem tanquam demonem tribuisse. Rursus in Symposio ipse mentis amor ad diuinam pulchritudinem contemplandam, demon cognominatur. Verum praeter haec necesse est superiorem nobis substantiam demonis praesidere, propterea quod ut in Symposio Legibusq; probatur, humanum genus utpote a diuinis maxime distans, media quadam natura indiget, qualis est demonica, quasi conciliatrice. Neque iniuria diuina prouidentia, ut in Politico Protagoraeq; probatur, demones nobis praefecit propinquiores quasi pastores, siue ut in Critia dicit gubernatores. Homo siquidem in hac ignorantiae caligine constitutus, innumerisq; fortuna uel malis agitur, uel distractus illecebris, ad constitutum sibi a Deo finem absque perpetuo Dei auxilio peruenire non potest. Hinc probat Deum nos demonibus purioribus quasi rectoribus commendasse, qui uaticinijs, augurijs, somnijs, oraculis, uocibus, sacrificijs, inspirationibus adiuuarent. Horum uero ex numero esse uult familiarem Socratis demonem a mente Socratica differentem. Haec enim Socratem saepe prouocat, ille uero prouocat nunquam. Item haec nisi loquatur, aut scribat, docere non potest. Ille uero ut in Theaetete probatur, multos etiam silendo docebat. Praeterea quod & uoce & signis Socratem corrigat, significat demonem hunc aliquid esse praeter mentem. At si minus tibi placet & familiarem hominis duces demonem appellare, saltem, ut placet nostris, bonum angelum appellato. Post haec Apologia nos cogit non nihil de oraculis statuisq; tractare. Principio si quaeras quam ob causam demones solita illa quondam miracula nostris seculis non efficiant, respondebitur, Christum & demones malos suo illo imperio priuauisse, & hominibus tum omnem demonum cultum, tum artem demonica sustulisse. Si rursus interrogas, qua ratione uel in status uel in homines demonum trahantur influxus, diligenter attende. Trahitur quotidie aliquid naturale per artem: ceu quo=

ceu quotiens lignū quod propter densissimam crassitudinem accendi à tenui quadam flamma non poterat, uel oleo illiniunt, uel inficiunt sulphure, rapiuntq; in fomite flammam. Trahitur & quotidie diuinum aliquid per naturam, quando fetus tener in aluo certo affectus figuratusq; modo sic per naturam à deo humanam haurit animam, ut per magicam statua à mundo accipit demonem. Vnde Aegyptij naturam quoque magam appellauerunt, uim ipsam magicam in attractu quodam similibus per similia, uel conuenientium saltem per conuenientia collocantes. Emitteris quotidie uocem, emitteris & tui uultus imaginem. At non ubique uox in te tua & imago remittitur. Paries duntaxat ita dispositus, sic oppositus uocem per echo reflectit, & speculari corpus tuam tibi reddit imaginem. Esto igitur specularis & ille paries, subito totus, ut ita dixerim, eris in illo. Ibi enim uideberis, audieris, intelligeris, ferme ut in statua demon. Si Trismegistum consulueris, disces ex proprijs mundi materijs certo cuidam demoni congruentibus compositam rite statuam confestim per demonem congruum animari. uel per demonem, inquit, uel per angelū. intellige uel per impuriorem uel per puriorem spiritum afflari solere. Audies quoq; Mercurium hunc ueteres plerosque damnantem, quod diffidentes uel esse numina super caelum, uel terrenorum uota ad caelestia superioraq; peruenire, fabricauere statuas habitacula demonum, quos quasi familiares colerent deos. Putabat sane, quamuis interdū in delabra demones salutare aduocarentur, saepe tamen descendere noxios. Audiisti paucis tractum demonum in corpora statuarum. Audi quoque paucis raptum in corpora hominum. Quando uel per atram bilem uel aliquid simile aut uitium totus in imaginationem cōuertitur animus, facile fit inferiorū demonum domicilium, quorum praesentia & insanat, & animo simul uexetur & corpore. Quando per philosophicam purgationem transfertur totus in rationem, euadit edes demonum mediorum, à quibus humanarum rerum sapientius, quandoque etiam naturalium miras accipiat rationes. Quando per pietatem erigitur totus in mentem, sublimium demonum fit spiraculum, seu potius angelorum, quibus utique ducibus mirum in modum arcana penetret diuinorum. Optas uideo intelligere, quibus potissimum oraculis, siue per statuas, siue per homines editis, Plato confidat. Scito his duntaxat, quae certa ratione compertum sit non per fallaces demones, sed per ueridicos, siue per angelos potius promississe. Nam & ab ipsis Aegyptiorum mysterijs acceperat: Iouem impuriore demones ad inferos deturbasse, qui & homines similiter pro uiribus ad ima detorqueant: & à Pherecyde Syro, multos ab Ioue demones rebellasse, quorum exercitus Ophioneus duxerit serpentinus. Ab his ergo maleficis cauendum esse diligentissime iudicabat. Socrates autem proprijs rationibus atque singulis adductus, & oraculo cuidam, & suo cuidam demoni se committebat pro arbitrio perducendum. Denique utcumque sit, ita suam ad haec instituit uitam, ut aeterna semper temporalibus anteponeret: iniustitiam magis timeret, quam mortem: pro ueritate, pro pietate, pro charitate, non dubitaret labores, penuriam, contumelias, iniurias, uerbera, mortemq; subire. Huic apud homines ueritas falsas calumnias peperit, charitas odium, pietas accusationem impiam atq; mortem. Sed haec omnia parui, immo nihili pendit, sperans apud diuinum iudicem pro bonis bona mereri. Ergo hac spe & fiducia fretus, & libenter accessit ad iudices, neque excusauit se, sed iudices accusauit: atque tanquam uates, quod uenire ait his qui sunt prope mortem, poenitentiam illis poenamq; praedixit post falsum iudicium secuturam, & ipse interim mira mentis letitia & uultus alacritate ad iudicem migravit aeternum. Statueram hic satis honestum argumento, seu potius commentariolo finem imponere. Sed duo parumper me dubia remorantur. Primum Socraticum illud & hic & saepe alibi repetitum: Hoc equidem unum scio, quod nihil scio. Multa tamen & hic & alibi affirmat quasi sciens. Sed hoc illi simile est: Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax. Ait itaque Socrates: Ego abstractus à corpore, raptus à demone, illustratus à Deo, scio equidem in diuino lumine hoc unum, uidelicet quod alioquin cōiunctus corpori nihil in lumine naturali scio. Nescio, inquam, in naturali lumine res ipsas per ipsum affirmationis modum. Eiusmodi enim scientia, Dei propria est, qui & naturas ipsas, & naturarum causas comprehendit, quum ipsemet fecerit. Scio tamen multa per quendam negationis modum. Veluti quod Deus non sit corpus, potius quam quid sit. Item quod anima non sit mortalis, magis quam quid sit. Rursus quod bonum absolutum non hoc est, aut illud bonum, potius quam quid sit. Atq; hoc pacto Socrates & scit, & docet multa. Hoc illud insuper quod demon cum reuocat, non prouocat, id est, ad negandum illuminat eum potius quam affirmandum. Nonnunquam uero affirmat quaedam, & illa quidem magna tanquam uidelicet non à demone tantum raptus, sed Deo iam plenus. Affirmat quoq; ubi sanctorum adducit ueterum testimonia, uel animas hominum à mortuis resurgentium citat in testimoniū. Sequitur altera dubitatio: quam ob causam Socrates, cum nunquam soleat dubitare, quin animus sit immortalis, in fine tamen Apologiae hac utitur disiunctione: Aut nullus post mortē superest sensus, aut superest aliquis. Responde primo quidē, non de omni sensu, id est de omni cognitione, sed de nostrarū rerum sensu, uel nostro simili dubitare. Quod quidē significatur per illa quae in parte disiunctionis altera deinde subduntur, ubi idem quod & in Repub. dicit, separatas uidelicet animas eodē pacto sese illic, quo & hic solebāt agnoscere. Vbi considera dictum contra illos qui dicūt animas de corporibus in corpora transmigrare. Deinde tutius quoq; ita responde, Socratem hac in praesentia disiunctione non uti, quia de illo censeat dubitandū, quod ubiq; tū per scientiam negatiuam, tum per diuinam inspirationem approbationemq; cōstantissime tenet, sed aduersariorū suorum